

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.08.1982, sp. zn. St 1/82, ECLI:CZ:NS:1982:ST.1.1982.1

Číslo: 8/1983

Právní věta: I. Ustanovení § 117 odst. 1 tr. zák. o trestném činu spekulace chrání v oblasti obchodu hospodářskou soustavu Československé socialistické republiky, nikoliv též hospodářskou soustavu jiných států. Průvoz zboží opatřeného v cizině přes území Československé socialistické republiky za účelem jeho prodeje se ziskem rovněž v cizině proto nenaplnuje znaky trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. II. Jestliže osoba, která provází zboží přes území Československé socialistické republiky, nepřihlásí toto zboží k celnímu řízení (§ 33, 63 a 66 celního zákona č. 44/1974 Sb.), dopouští se podle míry ohrožení obecného zájmu trestného činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1 tr. zák. nebo přečinu proti zájmům socialistické společnosti v oblasti styku s cizinou podle § 5 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. o přečinech ve znění zák. č. 46/1973 Sb. anebo celního přestupku podle § 85 odst. 1 písm. a) celního zákona č. 44/1974 Sb.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 19.08.1982

Spisová značka: St 1/82

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou

Předpisy: 44/1974 Sb. § 33

§ 63

§ 66

§ 85 odst. 1 písm. a) 140/1961 Sb. § 124 odst. 1 150/1969 Sb. § 5 písm. a)

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Odůvodnění:

Trestní kolegium Nejvyššího soudu České socialistické republiky ve své zprávě o průzkumu praxe soudů ČSR při postihu cizinců (Tpj 105/81) vyslovalo právní názor, že trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. se může dopustit i osoba, která zboží opatřené v cizině provází přes území Československé socialistické republiky do jiného státu, aby ho tam se ziskem prodala. Stejný právní názor byl vysloven též v rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky sp. zn. 6 Tz 11/80, publikovaném pod č. 39 Bulletinu Nejvyššího soudu České socialistické republiky č. 4/1980. Naproti tomu trestní kolegium Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky zaujalo odlišné stanovisko, podle něhož aplikace ustanovení § 117 odst. 1 tr. zák. nepřichází v takových případech v

úvahu, poněvadž ustanovením § 117 odst. 1 tr. zák. o trestném činu spekulace jsou chráněny společenské zájmy v oblasti socialistického obchodu pouze v Československé socialistické republice.

Nejednotný výklad zákona v této otázce zjistil i generální prokurátor Československé socialistické republiky a navrhl podle § 22 zák. č. 60/1965 Sb. o prokuratuře ve znění vyhl. č. 20/1970 Sb., aby Nejvyšší soud Československé socialistické republiky podle § 27 odst. 1 písm. c) zák. č. 36/1964 Sb. o organizaci soudů a o volbách soudců ve znění vyhl. č. 19/1970 Sb. a zák. č. 29/1978 Sb. zaujal k této otázce stanovisko k zajištění jednotného výkladu zákona. Podle jeho názoru nepřichází aplikace ustanovení § 117 odst. 1 tr. zák. v těchto případech v úvahu, protože zboží bylo opatřeno v cizině a rovněž mělo být prodáno v cizině.

Předseda Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky po vyjádření předsedů nejvyšších soudů republik a ministrů spravedlnosti republik přikázal podle § 27a odst. 1 zák. č. 36/1964 Sb. o organizaci soudů a o volbách soudců ve znění vyhl. č. 19/1970 Sb. a zák. č. 29/1978 Sb. tuto právní otázku pětičlennému senátu Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky, aby zaujal stanovisko k zajištění jednotného výkladu zákona.

Ministři spravedlnosti republik a předseda Nejvyššího soudu České socialistické republiky zastávají právní názor, že osoba, která prováží přes území Československé socialistické republiky zboží opatřené v cizině do jiného státu v úmyslu ho tam se ziskem prodat, se dopouští trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák., poněvadž průvozem zboží přes území Československé socialistické republiky jsou naplněny znaky trestného činu spekulace, neboť „přechovává předměty potřeby v úmyslu je se ziskem prodat“. Je pak nerozhodné, zda ke spekulativnímu prodeji dojde nebo má dojít na území Československé socialistické republiky anebo v cizině. Na podporu svého stanoviska se dovolávají též ustanovení § 17 odst. 2 tr. zák. o působnosti trestních zákonů.

Naproti tomu předseda Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky se ztotožnil s právním názorem generálního prokurátora Československé socialistické republiky. Podle jeho názoru se nedá dovodit ze zákona, že by ustanovení § 117 odst. 1 tr. zák. poskytovalo ochranu společenským zájmům v oblasti socialistického obchodu jiných států než Československé socialistické republiky. Na podporu svého stanoviska poukázal na ustanovení § 99 tr. zák. a na to, že podle opačného názoru by mohl být pro trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. stíhán i cizinec (např. soukromý obchodník), který legálně prováží zboží přes území Československé socialistické republiky v úmyslu ho se ziskem prodat v jiném státě.

Předseda senátu vyžádal před zaujetím stanoviska též vyjádření kateder trestního práva právnických fakult univerzit.

S výjimkou Univerzity Komenského v Bratislavě, která se nevyjádřila, ostatní univerzity se ztotožnili s právním názorem generálního prokurátora Československé socialistické republiky a předsedy Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky. Podle jejich názoru pouhým průvozem zboží opatřené v cizině přes území Československé socialistické republiky za účelem jeho prodeje se ziskem rovněž v cizině nejsou naplněny znaky trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák., a to ani ve formě „přechovávání předmětů potřeby“, poněvadž nejde o takové přechovávání, které se dotýká objektu trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák.

Senát Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky po přihlédnutí ke shora uvedeným vyjádřením zaujal toto stanovisko:

Základním ustanovením trestního zákona, které vymezuje rozsah společenských zájmů chráněných tímto zákonem je § 1 tr. zák. Podle něho účelem trestního zákona je chránit společenské a státní zřízení Československé socialistické republiky, socialistické vlastnictví a práva a oprávněné zájmy

občanů. Součástí společenského zřízení Československé socialistické republiky je též hospodářská soustava Československé socialistické republiky (srov. hlavu první čl. 7 Ústavy ČSSR).

Pokud jde o společenské a státní zřízení, je v § 1 tr. zák. jednoznačně uvedeno, že trestním zákonem je chráněno pouze společenské a státní zřízení Československé socialistické republiky, nikoliv též jiných států světové socialistické soustavy. Výjimky z tohoto ustanovení jsou ve zvláštní části trestního zákona výslovně uvedeny v ustanoveních § 99, 104 a 108 tr. zák., a to pouze ve vztahu k nejzávažnějším trestným činům proti základům a bezpečnosti republiky v citovaných ustanoveních taxativně vyjmenovaných. Těchto speciálních ustanovení zvláštní části trestního zákona by nebylo třeba, jestliže by trestní zákon poskytoval ochranu společenským zájmům jiných států světové socialistické soustavy obecně proti všem útokům v rozsahu uvedeném v § 1 tr. zák. Útok proti hospodářské soustavě jiných států nemůže být proto, pokud to trestní zákon výslovně nepřipouští, pro nedostatek objektu trestným činem podle trestního zákona Československé socialistické republiky. To se týká i jednání uvedeného v ustanovení § 117 odst. 1 tr. zák. o trestném činu spekulace, který chrání hospodářskou soustavu Československé socialistické republiky v oblasti socialistického obchodu. Trestní zákon nemá ustanovení, z něhož by se dalo dovodit, že ustanovením o trestném činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. jsou chráněny společenské zájmy v oblasti obchodu i jiných států. Takovým výkladem by se nepřipustným způsobem rozšiřovaly podmínky trestnosti nad rámec stanovený trestním zákonem.

Pouhý průvoz zboží opatřeného v cizině a určeného k prodeji rovněž v cizině, se proto nedotýká hospodářské soustavy Československé socialistické republiky a nemůže ze shora uvedených důvodů naplňovat znaky trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák., byť i osoba provázející zboží přes území Československé socialistické republiky jednala v úmyslu toto zboží se ziskem prodat.

Z uvedených důvodů se nelze ztotožnit ani s názorem, že průvozem zboží opatřeného v cizině a určeného k prodeji rovněž v cizině jsou naplněny znaky trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. „přechovává předměty potřeby...“, poněvadž nejde o takové přechovávání, které by se dotýkalo objektu trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák., jak na to bylo právem poukázáno ve vyjádření právnických fakult univerzit. V této souvislosti neobstojí ani odkaz na ustanovení § 17 odst. 2 tr. zák. o působnosti trestních zákonů. Toto ustanovení předpokládá takové jednání, jímž byl porušen nebo ohrožen objekt trestného činu. Jestliže průvozem zboží opatřeného v cizině a určeného k prodeji rovněž v cizině přes území Československé socialistické republiky není dotčen objekt trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák., jde o okolnost, jež vylučuje aplikaci ustanovení § 17 odst. 2 tr. zák.

Senát Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky se proto ztotožnil s názorem předsedy Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky, který poukázal též na to, že aplikace ustanovení § 17 odst. 2 tr. zák. by v těchto případech musela vést k tomu, že za trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. by mohl být stíhán i cizinec (soukromý obchodník), který legálně prováží zboží opatřené v cizině přes území Československé socialistické republiky, aby ho se ziskem prodal rovněž v cizině, a to popřípadě i ve státě s kapitalistickým společenským zřízením. Ustanovení § 17 odst. 2 tr. zák. platí totiž obecně, nikoliv jen ve vztahu ke státům světové socialistické soustavy.

Osoba, která zboží opatřené v cizině prováží přes území Československé socialistické republiky rovněž do cizího státu, aby ho tam se ziskem prodala, zpravidla nesplní povinnosti přihlásit toto zboží k celnímu řízení (§ 33, 63 a 66 celního zákona č. 44/1974 Sb.). Tím naplní podle míry ohrožení obecního zájmu znaky trestného činu porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1 tr. zák. nebo přečinu proti zájmům socialistické společnosti v oblasti styku s cizinou podle § 5 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. o přečinech ve znění zákona č. 46/1973 Sb. anebo celního přestupku podle § 85 odst. 1 písm. a) celního zákona č. 44/1974 Sb. Není tedy odůvodněn ani názor, že by takové osoby unikaly trestnímu postihu, pokud by jejich jednání nemohlo být postiženo jako

trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák.